

Lütfü TÜRKKAN
Kocaeli Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmaması, mahkemelerde ve yüksek yargı organlarında biriken dosya yükü, uzun tutukluluk uygulamaları, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına konu olan hak ihlalleri, yargı sistemindeki kapasite sorunları ve hukuki öngörülebilirliğin zayıflamasının vatandaşlar, ekonomi ve hukuk devleti üzerindeki etkilerinin araştırılması; yargı süreçlerinin hızlandırılması ve hak ihlallerinin önlenmesi için gerekli yasal, idari ve kurumsal tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Lütfü TÜRKKAN
Kocaeli Milletvekili

GEREKÇE

Adaletin zamanında tecelli etmesi, hukuk devletinin en temel gereklerinden biridir. Geciken adalet yalnızca mahkeme salonlarında yaşanan bir sorun değil; vatandaşların yaşamını, özgürlüğünü, mülkiyet hakkını, aile düzenini, çalışma hayatını, yatırım kararlarını ve devlete duyulan güveni doğrudan etkileyen yapısal bir meseledir.

Türkiye’de son yıllarda yargı sisteminin tüm kademelerinde dosya yükü olağanüstü boyutlara ulaşmıştır. Savcılıklar, ceza mahkemeleri, hukuk mahkemeleri, istinaf mercileri, Yargıtay, Danıştay ve Anayasa Mahkemesi önünde bekleyen dosyalar, yargılamaların makul sürede tamamlanmasını zorlaştırmaktadır. Bu tablo, vatandaşların hak arama özgürlüğünü fiilen zayıflatmakta ve adalete erişimi geciktirmektedir.

Bir davanın ilk derece mahkemesinden başlayarak istinaf, temyiz, bireysel başvuru ve uluslararası yargı yollarına kadar uzanan süreçte yıllarca devam etmesi, hukuki belirsizliği kalıcı hale getirmektedir. Boşanma, velayet, miras, alacak, tazminat, işçilik, ticari uyuşmazlık ve ceza davalarında uzun yargılama süreleri vatandaşlar açısından ağır insani, sosyal ve ekonomik sonuçlar doğurmaktadır.

Uzun tutukluluk uygulamaları ise özgürlük ve güvenlik hakkı bakımından ayrı bir sorun alanıdır. Tutukluluğun istisna olmaktan çıkıp fiili cezalandırma aracına dönüşmesi, masumiyet karinesi ve adil yargılanma hakkı açısından ciddi tartışmalara neden olmaktadır. Yargılaması tamamlanmadan yıllarca özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin uğradığı zarar, yalnızca bireysel değil toplumsal bir adalet krizidir.

Anayasa Mahkemesi’ne yapılan bireysel başvurulardaki artış ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde Türkiye aleyhine yapılan başvuruların yoğunluğu, iç hukuk yollarının etkinliği konusunda ciddi soru işaretleri yaratmaktadır. Makul sürede yargılanma, adil yargılanma, kişi özgürlüğü ve güvenliği, mülkiyet hakkı ve ifade özgürlüğü gibi alanlarda verilen ihlal kararları, yargı sisteminin yapısal olarak ele alınması gereken sorunlara sahip olduğunu göstermektedir.

Yargılamaların uzun sürmesi yalnızca bireysel hakları değil, ekonomik hayatı da doğrudan etkilemektedir. Ticari uyuşmazlıkların yıllarca sonuçlanmaması, alacakların tahsil edilememesi, sözleşme güvenliğinin zayıflaması ve hukuki öngörülebilirliğin azalması, yatırım ortamını olumsuz etkilemektedir. Yerli ve yabancı yatırımcılar açısından adil, hızlı ve öngörülebilir bir yargı sistemi ekonomik güvenliğin de temelidir.

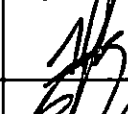
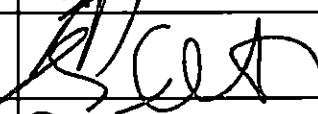
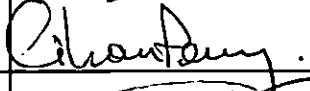
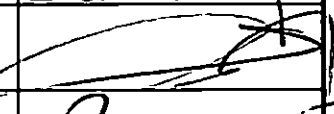
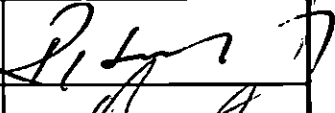
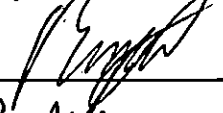
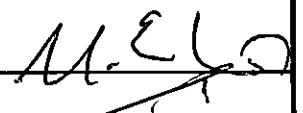
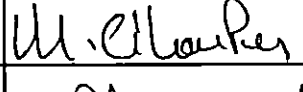
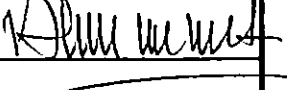
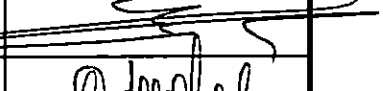
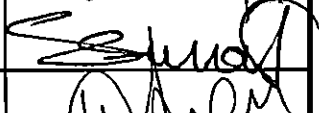
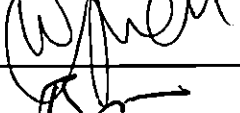
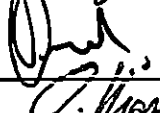
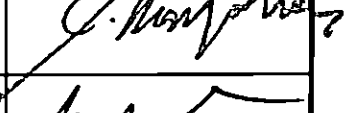
Yargıdaki dosya birikiminin nedenleri çok boyutludur. Hakim ve savcı sayısının dava yüküne oranla yetersiz kalması, yardımcı personel eksiklikleri, bilirkişilik sistemindeki sorunlar, usulün etkin işletilememesi, alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının sınırlı kullanımı, dijital altyapı eksiklikleri ve mevzuatın sık değişmesi bu sorunların başlıca kaynakları arasında yer almaktadır. Bunun yanında yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin kamuoyundaki kaygılar, yargı kararlarına duyulan güveni zayıflatmaktadır. Hukuk devletinin güçlenmesi için yalnızca yargılamaların hızlandırılması değil, yargı süreçlerinin bağımsız, tarafsız, şeffaf ve öngörülebilir biçimde işlemesi de zorunludur.

Bu kapsamda;

Türkiye’de mahkemelerde, savcılıklarda ve yüksek yargı organlarında bekleyen dosya sayılarının, yargılamaların türlerine göre ortalama sonuçlanma sürelerinin, hakim, savcı ve yardımcı personel sayısının dava yüküyle orantısının, uzun yargılama sürelerinin vatandaşlar ve ekonomi üzerindeki etkilerinin, uzun tutukluluk uygulamalarının nedenleri ve sonuçlarının, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına konu olan hak ihlallerinin, makul sürede yargılanma hakkının korunmasına yönelik mevcut mekanizmaların etkinliğinin, Tazminat Komisyonu uygulamalarının yeterliliğinin ve bağımsızlığının, yargı kararlarının uygulanmaması veya geç uygulanması nedeniyle doğan hak kayıplarının bilirkişilik, tebligat, duruşma ertelemeleri ve usul işlemlerinden kaynaklanan gecikmelerin, alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının etkinliğinin, yargı dijitalleşmesi ve elektronik dava yönetim sistemlerinin yeterliliğinin, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığını güçlendirecek kurumsal reform ihtiyaçlarının, hukuki öngörülebilirliğin yatırım ortamı üzerindeki etkilerinin araştırılması gerekmektedir.

Adaletin gecikmesi, yalnızca bireyin hakkını geç alması değil; hukuk devletinin, toplumsal barışın ve ekonomik güvenliğin zedelenmesi anlamına gelmektedir. Vatandaşın mahkeme kapılarında yıllarca beklediği, hak ihlallerinin iç hukukta çözülemediği, dosya yükünün yargı mensuplarını da vatandaşları da ezdiği bir sistemin sürdürülebilir olmadığı açıktır.

Bu nedenlerle, Türkiye’de uzun yargılama süreleri, dosya birikimi, hak ihlalleri ve yargıya güven sorunlarının tüm yönleriyle araştırılması; adalet sisteminin hızlı, etkin, bağımsız ve öngörülebilir hale getirilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması zorunludur.

İSİM SOYİSİM	BÖLGE	İMZA
Yavuz AYDIN	Traşen	
Hosay TOKTAŞ	Bursa	
Ekin USTA	Samsun	
M. CİHAN PAÇACI	İSTANBUL	
Selcan TAŞCI	Tekirdağ	
Reşat UZ	Çarşamba	
Nejra KARAKER	Bolu	
Burak Akburak	İstanbul	
Mehmet Ergün	Muş	
Zekai ARSLAN	Ankara	
M. Cihan PAÇACI	İstanbul	
Ezra FAKIRABA	Ankara	
Selçuk TOKKOĞLU	Bursa	
Ömer KARAKAŞ	Aydın	
Senal SUNAT	Narın	
Hakan Seref OĞUN	Afyonkarahisar	
Bülent DALGIN	Bolu	
Yasin ÖZTÜRK	Denizli	
L-2fullah KANACAN	Yozgat	
Adnan Şehit GİRİKİN	HATAY	